

Informacje dla użytkowników

System klasyfikacji zdolności manualnych (**MACS**) opisuje jak dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym (mpdz) używają rąk posługując się przedmiotami w życiu codziennym. MACS obejmuje pięć poziomów. Przypisanie dziecku konkretnego poziomu opiera się na inicjowanej przez dziecko czynności, podczas której posługuje się ono przedmiotami, a także na tym, czy dziecko potrzebuje pomocy innej osoby lub dostosowanie sprzętów, by mogło się nimi posługiwać w codziennych czynnościach. Broszura MACS opisuje także różnice pomiędzy sąsiadującymi ze sobą poziomami, aby łatwiej było ustalić, który poziom najlepiej opisuje umiejętności dziecka w posługiwaniu się przedmiotami.

Przedmioty o których mowa, to takie które są istotne i właściwe dla wieku dziecka, używane w czasie wykonywania czynności takich jak jedzenie, ubieranie się, zabawa, rysowanie lub pisanie. Przedmioty te są w osobistym otoczeniu dziecka. Przedmioty używane w bardziej zaawansowanych czynnościach, które wymagają specjalnych umiejętności, jak gra na instrumencie muzycznym, nie są brane pod uwagę.

Ustalając poziom MACS danego dziecka, wybierz poziom, który najlepiej opisuje całościową, zwyczajową aktywność dziecka w domu, szkole lub w środowisku społecznym. Motywacja dziecka i zdolności poznawcze także wpływają na umiejętność posługiwania się przedmiotami i stosownie wpływają na poziom MACS. Aby nabyć wiedzę o tym jak dziecko posługuje się przedmiotami codziennego użytku należy zapytać kogoś, kto dobrze zna dziecko. MACS jest przeznaczony do klasyfikacji co dziecko zwykle robi, a nie najwyższe osiągnięcia, wykonywane w szczególnych warunkach badania.

MACS jest funkcjonalnym opisem, który może być używany jako uzupełnienie rozpoznania mózgowego porażenia dziecięcego i jego podtypów. MACS ocenia ogólną umiejętność dziecka posługiwania się przedmiotami, nie funkcję każdej ręki oddzielnie ani właściwości tej czynności np. siłę chwytu. MACS nie bierze pod uwagę różnic w funkcji pomiędzy obiema rękoma, raczej sprawność jak dzieci chwytają odpowiednie dla wieku przedmioty. MACS nie ma na celu wyjaśnić przyczyn, leżących u podłoża osłabionych zdolności manualnych.

MACS jest przeznaczony dla dzieci w wieku 4-18 lat ale trzeba uwzględnić wiek dziecka przy klasyfikacji. Oczywiście należy uwzględnić różnice, dotyczące przedmiotów, jakie chwyta 4-letnie dziecko w porównaniu z nastolatkiem. To samo dotyczy samodzielności (niezależności)- małe dziecko potrzebuje więcej pomocy i nadzoru niż starsze.

MACS obejmuje całe spectrum funkcjonalnych ograniczeń jakie opisano wśród dzieci z mózgowym porażeniem i dotyczy wszystkich podtypów. Niektóre podtypy są klasyfikowane wg MACS na kilku poziomach, takie jak obustronne mpdz, niektóre raczej na konkretnym poziomie, takie jak jednostronne mpdz. Poziom pierwszy obejmuje dzieci z drobnymi ograniczeniami, natomiast dzieci z poważnymi funkcjonalnymi ograniczeniami zwykle zaliczają się do poziomu IV i V. Poziom "0" byłby niezbędny jeśli chcielibyśmy klasyfikować wg MACS prawidłowo rozwinięte dzieci .

Ponadto, każdy poziom obejmuje dzieci ze stosunkowo różnorodną funkcją. Jest mało prawdopodobne że MACS jest wrażliwy na zmiany po interwencji; najprawdopodobniej poziomy MACS są trwałe w czasie.

Pięć przyjętych poziomów MACS oznacza, że są one 'uporządkowane', ale różnice pomiędzy poziomami niekoniecznie są równe, ani też rozkład dzieci z mózgowym porażeniem pomiędzy wymienione 5 poziomów nie jest równomierny.

Translated by Dr Ewa Gajewska – karasinska1@wp.pl

E-Mail: ann-christin.eliasson@ki.se, www.macs.nu

Eliasson AC, Krumlinde Sundholm L, Rösblad B, Beckung E, Arner M, Öhrvall AM, Rosenbaum P. The Manual Ability Classification System (MACS) for children with cerebral palsy: scale development and evidence of validity and reliability *Developmental Medicine and Child Neurology* 2006 48:549-554

Manual Ability Classification System system klasyfikacji zdolności manualnych dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym w wieku od 4 do 18 roku życia

MACS ocenia jak dzieci z mózgowym porażeniem używają rąk posługując się przedmiotami w codziennych czynnościach.

- MACS opisuje jak dzieci zwykle używają rąk w domu, szkole i środowisku społecznym (co robią) raczej niż ich najlepszych osiągnięcia.
- Dla zdobycia wiedzy o tym jak dziecko chwyta przedmioty codziennego użytku, konieczne jest zapytać kogoś kto zna dziecko dobrze, raczej niż przeprowadzanie konkretnego testu.
- Przedmioty, których dziecko używa powinny być przemyślane ze względu na wiek.
- MACS klasyfikuje ogólną zdolność posługiwania się przedmiotami, nie każdą ręką osobno.

2005 uaktualniono w 2010

Co trzeba wiedzieć, aby używać MACS?

Jakie są umiejętności dziecka posługiwania się przedmiotami w ważnych czynnościach dnia codziennego, na przykład podczas zabawy i odpoczynku, jedzenia i ubierania się.

W których sytuacjach dziecko jest niezależne i do jakiego stopnia potrzebuje ono wsparcia i adaptacji?

- I. **Dziecko łatwo i skutecznie posługuje się przedmiotami.** Najczęściej występują ograniczenia w łatwości wykonywania zadań manualnych, które wymagają szybkości i dokładności. Jednakże jakiegokolwiek ograniczenia w zdolnościach manualnych nie wpływają na niezależność w codziennych czynnościach.
- II. **Dziecko posługuje się większością przedmiotów, ale z nieco ograniczoną jakością i /lub szybkością wykonania.** Niektórych aktywności dziecko unika lub osiąga je z pewną trudnością. Może posługiwać się alternatywnymi drogami wykonania, ale zdolności manualne zwykle nie ograniczają niezależności w codziennych czynnościach.
- III. **Dziecko z trudem posługuje się przedmiotami; wymaga pomocy aby podjąć lub zmodyfikować czynność.** Czynności wykonywane są wolno, a efekty ograniczone co do jakości i ilości. Czynności wykonywane są niezależnie, jeśli zostały wcześniej wyuczone lub dostosowane.
- IV. **Dziecko posługuje się w sposób ograniczony przedmiotami łatwymi do używania i w dostosowanych sytuacjach.** Wykonuje fragmentarycznie pewne czynności, z wysiłkiem i ograniczonym efektem. Wymagane jest ciągle wsparcie i obecność i/lub dostosowanie sprzętu, nawet do częściowego wykonania czynności.
- V. **Dziecko nie posługuje się przedmiotami i ma poważnie ograniczoną zdolność wykonywania nawet prostych czynności.** Wymaga ciągłej obecności.

Rozróżnienie pomiędzy I i II poziomem

Dzieci na poziomie I mogą mieć ograniczenia w posługiwaniu się bardzo małymi, kruchymi lub ciężkimi przedmiotami, które wymagają szczególnej precyzji ruchu lub sprawności w koordynacji pomiędzy obiema rękami. Ograniczenia mogą także dotyczyć radzenia sobie w nowych i nieznanych sytuacjach. Dzieci na poziomie II wykonują niemal te same czynności co dzieci na poziomie I, ale jakość wykonania jest zmniejszona lub wykonanie jest wolniejsze. Funkcjonalne różnice pomiędzy rękami mogą ograniczać skuteczność wykonania. Dzieci na poziomie II zwykle próbują upraszczać chwytanie przedmiotów, na przykład używając powierzchni do podtrzymania zamiast chwycić przedmioty obiema rękami.

Rozróżnienie pomiędzy poziomem II i III

Dzieci na poziomie II chwytają większość przedmiotów, pomimo powolności lub gorszej sprawności wykonania danej czynności. Dzieci na poziomie III zwykle potrzebują pomocy, aby podjąć daną aktywność i/lub wymagają zmian dostosowujących w swoim otoczeniu, ponieważ ich zdolność sięgania lub posługiwania się przedmiotami jest ograniczona. Nie mogą wykonać pewnych czynności i ich stopień niezależności jest związany ze stopniem wsparcia ze strony otoczenia

Rozróżnienie pomiędzy poziomem III i IV

Dzieci na poziomie III mogą wykonywać wybrane czynności jeżeli sytuacja została uprzednio zaaranżowana, jeżeli mają nadzór i pod dostatkiem czasu. Dzieci na poziomie IV potrzebują cały czas pomocy podczas wykonywania danych czynności i w najlepszym razie mogą w pełnym tego słowa znaczeniu uczestniczyć tylko w części czynności.

Rozróżnienie pomiędzy poziomem IV i V

Dzieci na poziomie IV wykonują fragment czynności, jednak cały czas potrzebują pomocy. Dzieci na poziomie V mogą w najlepszym wypadku uczestniczyć w prostych ruchach w szczególnych sytuacjach np. naciskając guzik, lub od czasu do czasu trzymają niewymagające wysiłku przedmioty.